

забезпечення його безпеки і безпеки членів його родини; запобігання невинуватених затримок при розслідуванні кримінальних правопорушень у відношенні неповнолітнього; створення умов для компенсації неповнолітньому збитку від злочину. Аналіз міжнародно-правових актів, зарубіжного законодавства та практики правового захисту неповнолітнього потерпілого показує, що чинне національне кримінальне процесуальне законодавство не відповідає міжнародним стандартам і правилам цієї діяльності.

Список бібліографічних посилань: 1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою : від 29.11.1985 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114 (дата звернення: 10.10.2019). 2. Конвенція про права дитини : від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 10.10.2019). 3. Доклад Уполномоченного по правам человека в Республике Казахстан «О соблюдении прав детей в Республике Казахстан». URL : http://www.ombudsman.kz/en/publish/docs/doklad_spec/detail_2.php?ID=1069 (дата звернення 11.10.2019).

Одержано 18.10.2019

УДК 343.132.2

Катерина Сергіївна МАХТУРА,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Олена Анатоліївна СОЛДАТЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА НЕДОТОРКАНІСТЬ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

Реалії сучасності свідчать про зростання рівня злочинності. Тому правоохоронні органи повинні діяти відповідно до вимог КПК України з метою виконання викладених в ст. 2 КПК України завдань [1].

Актуальність даного дослідження полягає у необхідності забезпечення захисту особи, суспільства та держави від злочинів,

охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження під час проведення процесуальних дій, у тому числі обшуку.

У статті 30 Конституції України закріплено право особи на недоторканність житла та іншого володіння. У конституційній нормі визначені й можливі способи зазіхання на вказане право, це – здійснення проникнення, проведення огляду чи обшуку [2].

Саме незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку визначено окремими формами вчинення такого злочину, як «Порушення недоторканності житла», передбаченого ст. 162 Кримінального кодексу України. Порушення недоторканності житла вчинене службовою особою має кваліфікуватися за ч. 2 ст. 162 КК України.

Таким чином, потенційними суб'єктами вказаного злочину мають бути: слідчі судді, прокурори, керівники органу досудового розслідування, слідчі. Тобто це ті службові особи, які безпосередньо приймали незаконні рішення про огляд чи обшук у житлі або іншому володінні, безпосередньо сприяли прийняттю таких рішень, незаконно проводили відповідні процесуальні дії.

Тож, з огляду на активне реформування процесуального законодавства України, та для більш детального розуміння проблеми, пропонуємо розглянути деякі статистичні дані Державної судової адміністрації України.

Так, за останні 3 роки (2016–2018) за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 162 КК України, було винесено 41 обвинувальний вирок, що від загальної кількості становить лише 0,01 %. При цьому, покарання за ними несли виключно пересічні громадяни, які застосовуючи насильство чи погрожуючи його застосуванням до володільців житла (кваліфікуючі ознаки, передбачені ч. 2 ст. 162 КК України), проникали до оселі та, тим самим, вчиняли відповідний злочин. Тобто за останні 3 роки за вчинення порушення недоторканності житла не було засуджено жодної службової особи [3].

Аналіз судової практики надає змогу зробити висновок, що положення ст. 162 КК України не забезпечують охорону конституційного права особи на недоторканність житла від незаконних зазіхань із боку службових осіб судових та правоохоронних органів, а тому мають скоріше номінальний, ніж реальний характер.

При цьому ЄСПЛ неодноразово враховував зміст ст. 162 КК України між інших юридичних гарантій права на недоторканність житла в Україні [4].

Відсутність обвинувальних вироків за вчинення незаконних проникнень, оглядів та обшуків, скоєних слідчими суддями, прокурорами, керівниками органів досудового розслідування, слідчими надає підстави висунути дві версії, які здатні це логічно пояснити: або відповідними службовими особами взагалі не вчиняється цей злочин, або з боку держави відсутня належна реакція на його вчинення. У сучасних умовах існування нашого суспільства припущення про те, що службовими особами судових та правоохоронних органів не вчиняється злочин, передбачений ч. 2 ст. 162 КК України, не може мати логічного пояснення, хоча б зважаючи на низку звернень до Європейського суду з прав людини.

Таким чином, аналіз сучасного стану забезпечення конституційного права на недоторканність житла надає право стверджувати, що державна політика, яка проводиться у цьому напрямі, все більше стає передбачуваною та малоефективною. Окрім правових норм, інші елементи механізму забезпечення відповідного права особи продовжують залишатися незмінними. Реальному забезпеченню права, передбаченого ст. 30 Конституції України, сприятиме безальтернативне притягнення до кримінальної відповідальності та справедливе покарання слідчих суддів, прокурорів, керівників органів досудового розслідування та слідчих за вчинення ними злочину, передбаченого ч. 2 ст. 162 КК України.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 16.10.2019). 2. Конституція України : закон від 28.06.1996 : станом на 21.02.2019 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.10.2019). 3. Державна судова адміністрація України : офіц. сайт. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/> (дата звернення: 16.10.2019). 4. Справа «Багієва проти України» // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_b65 (дата звернення: 17.10.2019).

Одержано 20.10.2019